

0139300028

Requ CLT / CIH / ITH

NAME OF Person signing and/or ENTITY	CAPACITY	GENDER	
1. Spiros and Apostolos S. Nakos, Tel.: + 30 6971609580 E-mail: nakasapostolis@gmail.com	Stonemasons	Male	30 MARS 2017
2. George Maltezos Address: Aghios Konstantinos, 18010 Aegina Tel.: +30 6939 460098 E-mail: gm.vmax1700@gmail.com	Stonemason	Male	0157
3. Ioannis Psaltis Address: 4, Chr. Garyfallou Str., , 84200 Tinos Tel.: 22830 22841 E-mail : tinogreen@gmail.com	Stonemason	Male	
4. Petros Tatoulis Address: Ethn. Makariou Square, 22100 Tripoli Tel.: +30 2713 601190, -192 E-mail: ppel@ppel.gov.gr	Governor of Peloponnese Region	Male	
5. Alexandros Kachrimanis Address: Pyrros Square 1, 42221 Ioannina E-mail: periferiarxis@php.gov.gr	Governor of Epirus Region	Male	
6. Demetrios Issaias Address: 42, Patission Str., 10682 Athens Tel.: +30 210 7723872 E-mail: dean@arch.ntua.gr	Dean of School of Architecture, National Technical University of Athens	Male	
7. Ioannis Senteles Address: Pramanta Ioanninon, 44001 Ioannina Tel.: +30 26590 61231 E-mail: info@voreiatzoumerka.gr	Mayor of Voria Tzoumerka, Epirus Region	Male	
8. Vassilios Spyrou Tel.: +30 26533 60300 E-mail: d.zagoriou@1376.syzefxis.gov.gr	Mayor of Zagori, Epirus Region	Male	
9. Theodora Petanidou Address: Lofos Panepistimiou, 81100 Mytelini Tel.: +30 22510 36406 E-mail: t.petanidou@aegean.gr	Professor of Ecology and Ecogeography University of the Aegean	Female	
10. Maro Philippa -Apostolou	Professor of National Technical University of Athens	Female	
11. Ioulia K. Papaeftychiou Address: 10, Xanthou Str., PO Box 372, 85300 Kos E-mail: ioulia955@gmail.com	Architect Phd National Technical University of Athens, Member of the Board of SPS	Female	

12. George Speis Address: 27, Moschopoleos Str., 10446 Athens Tel.: 210 8329685 E-mail: gspeis11@otenet.gr	Researcher, Electrical Engineer-Anthropologist	Male
13. Stephanos Nomikos Address: 154, Alexandras Av. 11471 Athens Tel.: +30 210 6434580 E-mail: snomi@tee.gr	Architect Council Member of The International Molinological Society (TIMS Greece and Cyprus)	Male
14.a. Yiannis Tsiaoussis, Address: 55, 28 th Oktovriou Str., 15236 N. Penteli E-mail: info@anthitispetras.gr	Chairman of the Board of Citizens' Association for the Protection of Traditional Architecture "Flowers of Stone"	Male
14.b. Ageliki Anastopoulou Address: 55, 28 th Octovriou Str., 15236 N. Penteli E-mail: info@anthitispetras.gr	Secretary of the Board of Citizens' Association for the Protection of Traditional Architecture "Flowers of Stone"	Female
15. Elias Beriatos Address: 19, Thassou Str., 11257 Athens info@ikifoundation.gr	Vice President of the Foundation of Kephallonia and Ithaca for the Environment, Culture and Development	Male
16. Kostas Komninos Address: 65, Ch. Trikoupi Str., 10681 Athens Tel.: +30 210 8848055	Director of the Network of Sustainable Greek Islands	Male
17. Aggeliki Aggeli Address: 13, N. Dossiou Str., 45333 Ioannina Tel.: +30 26510 68590 E-mail: anez@ath.forthnet.gr	Lawyer, Vice President of the Development Company of Zagori	Female
18. Eleni Pagkratiou Address : 13, N. Dossiou Str., 45333 Ioannina Tel.: +30 26510 68566 E-mail: epaq68@otenet.gr	Architect-Geographer President of the Association of Tourist Enterprises of Zagori	Female
19. Hara Chryssanthaki E-mail: haragolden@gmail.com	Teacher of Arts, Environmental Education, Aegean University (Programme of Postgraduate Studies)	Female
20. Kassiani Kourti-Panagopoulou	Pensioner, Teacher of Greek language	Female

ΞΕΡΟΛΙΘΙΑ ΚΑΙ Η ΥΠΑΡΞΗ ΤΗΣ

Ξερολιθιά, μια τεχνοτροπία αξιόλογη η οποία έχει αντέξει μέσα στο πέρας των αιώνων. Γνωστή ακόμα απ' τα πανάρχαια χρόνια. Τεχνοτροπία σεβόμενη το περιβάλλον, αφού χρησιμοποιείτο η πέτρα της εκάστου περιοχής και χωρίς περαιτέρω συνδετικά υλικά. Πετυχαίνοντας το σκοπό ύπαρξης της ,συγχρόνως διαφύλαττε την τοπική χλωρίδα και πανίδα. Ζούμε σε μια χώρα όπου μας έχει δοθεί απλόχερα η κληρονομιά της τεχνογνωσίας του αρχαίου Ελληνικού κόσμου. Είναι λοιπόν καθήκον μας να διαφυλάξουμε αυτό το σημαντικό πλεονέκτημα. Σημαντικό είναι επίσης να επαινέσουμε και να στηρίξουμε κάθε μορφή βοήθειας.(άτομα-ομάδες-οργανισμούς-χώρες).

Πάντα στην διάθεση σας με εκτίμηση Σπύρος και Απόστολος Νακος.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Sp' or 'S' followed by a flourish.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Apóstolos' followed by a flourish.

Original in Greek translated into English

Apostolos S. Nakos

“Petra & Dimourgia – Nakos”

Stone construction”

E-mail: nakostolis78@gmail.com

Telephone: 697 160 9580

The dry stone walling is an art that has survived through centuries. It is known from the ancient years. It is a technique that respects the environment since it is implemented using only the stones of each region and no further bonding materials are required. Serving the purpose of its existence, it safeguards -at the same time- the know-how of the ancient Greek world. Therefore, it is our duty to safeguard this important advantage. It is also very important to praise and support every form of help (from individuals-groups-organizations-countries).

Always at your disposal.

Yours sincerely,

Spiros Nakos and Apostolos Nakos

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΓΩΡΓΟΥ ΜΑΛΤΕΖΟΥ,

ΜΑΣΤΟΡΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΝΗΣΙ ΑΙΓΙΝΑ (ΕΛΛΑΔΑ)

Ονομάζομαι Γιώργος Μαλτέζος και είμαι μάστορας της πέτρας, κατασκευάζω κάθε είδους κτίσματα από πέτρες χωρίς τσιμέντο ή άλλο είδος κονιάματος. Την τέχνη αυτή τη χρησιμοποιούμε πολύ εδώ στην Αίγινα, όπως και σε άλλα μέρη της Ελλάδας αλλά και αλλού. Πιστεύω ότι είναι σημαντική τέχνη, γιατί αλλιώς δεν θα μπορούσε να καλλιεργηθεί η γη και να γίνουν πολλές αγροτικές εργασίες. Εκτός από αυτό πιστεύω ότι τα κτίσματα που φτιάχνονται από πέτρες είναι πολύ όμορφα και δίνουν ζωή στο τοπίο και στο περιβάλλον του νησιού μου, της Αίγινας. Για όλους αυτούς τους λόγους θα ήθελα πολύ να δω την τέχνη της Ξερολιθιάς να αναγνωρίζεται από έναν διεθνή οργανισμό όπως η UNESCO.

Με τιμή, Γιώργος Μαλτέζος

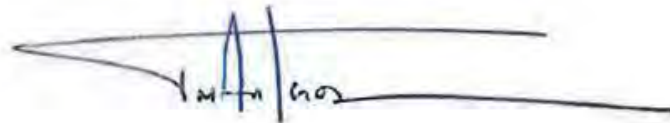
ΚΙΝ : 6939460098

Διευθ/ση : Αγ. Κων/νος

ΤΚ 18010

ΑΓ.ΝΗ

e-mail : gm.vmax1700@gmail.com

Original in Greek translated into English

**LETTER FROM GIORGOS MALTEZOS
STONEMASON FROM AEGINA ISLAND (GREECE)**

My name is Giorgos Maltezos and I am stonemason. I build every kind of stone construction without cement or any other binding material. This craftsmanship is very popular here in Aegina, as well as in other regions of the country.

I believe that this craftsmanship is important, because otherwise the land could not have been cultivated and many rural activities would not have been possible.

In addition to this, I believe that buildings made by stone are beautiful and bring life to the landscape and the environment of my island Aegina. For all these reasons, I would very much like to see the drystone technique to be recognized by an international organization such as UNESCO.

Yours sincerely,
Giorgos Maltezos

Tel: +30 693 946 0098

P.C.: S. Konstantinos

18010 Aegina, Greece

Email: gm.vmax1700@gmail.com

Προς το
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελλάδας,
Διεύθυνση Νεώτερου Πολιτιστικού Αποθέματος και
Αυλής Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΘΕΜΑ: Ένταξη της Τεχνης της Ξεχνης της Εποχής στον Αντιπροσωπευτικό κατάλογο της
Αυλής Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Από τον

Ιωάννη Ψάλτη

Κατασκευαστή Ξεχνητικής Κληρονομιάς

Κατάγομαι από αγροτική οικογένεια της Τήνου. Από μικρό παιδί ζω μέσα σε ένα
μοναδικό οικοσυστήμα, το γλωστό σε όλο τον κόσμο χειροποίητο νησί της Τήνου.
Από τα παιδικά μου χρόνια, όπως και όλα τα αγροτόπαιδα της ηλικίας μου, γνώρισα
την τεχνική της κατασκευής των ξεχνηθικών κατασκευών, μέσα από την ανάγνωση
επιβίωση και εξέλιξη της οικογενειακής μας αγροτικής επιχείρησης. Με την
καθοδήγηση του πατέρα μας στη αρχή του φθινοπώρου, κάθε χρόνο, επισκευάζαμε
τις ξεχνηθικές (τους πέριους τοίχους) που ζωφίξαν τα χρόνια μας σε
καλλιτεχνικές γουπίδες γης.

Όταν γίνονταν το όργωμα της γης με τα ζώα, έπαιζαν οι μικρότεροι ακολούθουσαμε
από πίσω και μαζεύαμε τις μικρές και τις μεγάλες πέτρες που έφθνε στην επιφάνεια
το αλίρι που γράφονταν με τη γη, με τις οποίες ενισχυάμε τις ήδη
υπάρχουσες ξεχνηθικές. Ακολούθουσαμε πάντα την ίδια διαδικασία που χιλιάδες
χρόνια πριν, ακολουθούσαν και οι πρόγονοί μας. Μια πραγματική ιεροτελεστία για
την διατήρηση του ανθρώπινου περιβάλλοντος το οποίο μας κληρονομήσαν

εκείνοι.

Είναι άξια έρευνας θυμαστά γεγονότα που έλαβαν χώρα χιλιάδες χρόνια πριν, στο
νησί μας και που μετέφεραν ένα άγρονο και άμορφο όγκο σε ένα παρόμοιο που
στηρίζεται 30.000 κατοίκων, στους ιστορικούς χρόνους. Από που άρχισαν τις
εργασίες κατασκευής των ξεχνηθικών τοίχων που διαμόρφωσαν το νησί σε
στενόμακρες λουπίδες καλλιτεχνικές (αναβαθμίδες) κατά μήκος των ισχυρών
καμπύλων? Από τη θάλασσα προς τις κορυφές των βουνών ή αντίστροφα. Πως
μετέφεραν τους τεραστίους ογκοίθους πέτρας από το ένα σημείο στο άλλο? Από
που συνέλεξαν κατατομήρια φυτό ή μοσχεύματα σκιάς και αμπέλων τα οποία
έκτιζαν... στη βάση των ξεχνηθικών γης υπηλθής γλυφής παλινδρομικών,
δημιουργώντας αξιόλογες καλλιτεχνικές συσκευές των και αιματώνων των
πεζούλων, με σηματοπική παραγωγή? Μέχρι και σηματοπική εντυπωσιάζει ο ρόπος της
διαχείρισης των βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των
ανάσσα από τις ξεχνηθικές, έτσι ώστε να μεθωνεται στο ελαχίστο η διαβρωσι
επιφανών δαφών και παρλαλγών και παρλαλγών και παρλαλγών και παρλαλγών και
μεταφορές των βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των
βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των βόχων των

ξεπολιτίες και μονοπάτια, έρχονται από πολύ παλιά και συνεχίζουν....

Σήμερα αναζητούν προστασία και αξιοποίηση από τη νέα γενιά.

Με την επιστολή μου αυτή επιθυμώ να εκφράσω την αμέριστη υποστήριξη μου στην υποψηφιότητα της ένταξης της Τέχνης της Επολιθιάς στον Ανταρροσωρευτικό κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Η συγκεκριμένη τέχνη, την οποία ασκώ στην περιοχή της νήσου Τήνου (Κυκλάδες, Αίγαιο) και άλλου, αποτελεί παράδοση αιώνων στις Κυκλάδες και σε ολόκληρο το Αίγαιο.

Τα αριστουργήματα της τέχνης είναι διάχυτα στον τόπο, όπως ανάφερα πιο πάνω.

Η ανάδειξη της τέχνης μας, στο πλαίσιο της Σύμβασης για Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά είναι βέβαιος, ότι θα συμβάλει στην προβολή της σημασίας της σε ολόκληρο τον κόσμο και θα παρακινήσει τους νεότερους να ασχοληθούν μαζί της, με πολλούς τρόπους

Τήνος 4 Μαρτίου 2017

Ιωάννης Ψάτης

Κατασκευαστής Επολιθίων κατασκευών

Πρόεδρος του Συλλόγου

Προστασίας Περιβάλλοντος και

Ανασώσεως Νήσου Τήνου

"ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ"

Ioannis Psaltis
Dry stone wall constructor

**Letter of support for the nomination of dry stone technique in the UNESCO
Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.**

I come from a family of farmers from Tinos island. Since I was a child I have been living in a unique ecosystem, in the world known “handmade” island of Tinos. It was during my childhood years that I became familiar with the art of dry stone walling, through the need for surviving and evolving our family farm business. Every year, in the beginning of fall and with our father’s guidance, we repaired the dry stone wall constructions (stone walls) that divided our land into smaller strips of land that could be cultivated.

When the tilling of the land- with the use of animals – took place, we -the younger ones- followed from behind and picked up the stones (of every size) that came to the surface from the plowing. We used those stones to reinforce the already existing dry stone wall constructions. We followed the same procedure our forefathers used to follow thousands of years ago. This procedure constitutes a true ritual for the preservation of the manmade environment we inherited from them.

The miraculous events that took place thousands of years ago and transformed our island from a rough and formless landscape into a paradise that hosted the lives of 30.000 people during the historic times are worth studying. Where did all these construction projects that formed the island into strips of tillable earth start from? From the sea towards the mountain tops and the other way around. How did they manage to carry the large stones from one place to another? Where did they collect millions of plants or seeds of fig trees and vines that they then planted in the bases of the dry stone wall constructions, creating remarkable cultures of figs and vines, with significant production, under the terraces. Also, It is to this day we find the management of the rainwaters remarkable. The way the water of the rain falls on the terraces moving between the dry stone wall constructions reducing the erosion of the sloping land to the minimum, as well as filling the aquifers of the island is impressive. Wells made of stone, ksinaria, cisterns, underground paths for carrying water from sources, stables, barns, stone paths come from a very long time ago and will be around for much longer.

Today they seek protection and further development from the new generation.

With this letter, I wish to express my full support to the nomination for inscription of the art of dry stone walling in the Representative List of Intangible Cultural Heritage of Humanity of UNESCO.

This particular art, which I practice in the island of Tinos (Cyclades island group – Aegean Sea) and elsewhere, constitutes a tradition in the Cyclades island group and in the entire Aegean Sea.

The products of our art are everywhere in the land as I mentioned above.

I am certain that the promotion of our art, within the framework of the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, will contribute to the projection of its importance in the entire world and will motivate younger people to get involved in many ways.

Tinos, 4th March 2017

Ioannis Psaltis

Dry stone wall constructor

President of the Cultural Group

for the protection of the environment and
replanting

“Oi filoi tou prasinou”

(“The friends of the green element”)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ

Τρίπολη, 3/3/2017
Αρ.Πρωτ.: 56141/411

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Γενική Δ/νση Αρχαιοτήτων και
Πολιτιστικής Κληρονομιάς
Διεύθυνση Νεώτερου Πολιτιστικού
Αποθέματος και Άυλης Πολιτιστικής
Κληρονομιάς
(υπόψη κ. Σταυρούλα Φωτοπούλου,
Διευθύντριας)
Ερμού 17
10186, Αθήνα

Θέμα: Υποψηφιότητα της τέχνης της ξερολιθιάς στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Με αυτό το γράμμα θα ήθελα να εκφράσω την πλήρη υποστήριξή μου για την υποψηφιότητα της τέχνης της ξερολιθιάς στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Ανατρέχοντας στην αρχαιότητα, όπως αποδεικνύουν κάποιες αρχαιολογικές μαρτυρίες της Περιφέρειάς μας, η πρακτική αυτή ήταν διαδεδομένη σε όλη την Πελοπόννησο, ειδικότερα στις ορεινές περιοχές της. Χρησιμοποιούνται ευρέως τους τελευταίους δυο αιώνες, κυρίως για την μορφοποίηση αναβαθμίδων με μάντρες χαμηλής αντιστήριξης, με στόχο την καλλιέργεια επικλινούς εδάφους, μειώνοντας παράλληλα το βαθμό διάβρωσης του εδάφους και παράγοντας πολλαπλά θετικά περιβαλλοντικά οφέλη. Οι αναβαθμίδες αυτές αποτελούν χαρακτηριστικό στοιχείο του αγροτικού τοπίου, ενσωματώνοντας επιτυχώς πιο εξελιγμένες

κατασκευές, κτισμένες με την ίδια τεχνική, όπως πεζόδρομους, κρήνες, γεφύρια, εκκλησάκια, κλπ, συνδυάζοντας βιωσιμότητα και αισθητική. Όλα μαζί συνθέτουν ένα ενιαίο με το φυσικό τοπίο αρμονικό σύνολο. Οι απλούστερες κατασκευές έχουν πραγματοποιηθεί από τους ίδιους τους αγρότες με πέτρες που βρήκαν στην περιοχή. Για τα πιο περίπλοκα, ομάδες εξειδικευμένων κτιστών μαστόρων από το χωριό Λαγκάδια της Πελοποννήσου ταξίδευσαν σε όλη την Πελοπόννησο, και ακόμη μακρύτερα, για να προσφέρουν τις εξειδικευμένες υπηρεσίες τους.

Για να διατηρηθούν αυτές οι κατασκευές, χρειάζονται, φυσικά, συντήρηση κατά διαστήματα, αλλά αυτή η παράδοση κινδυνεύει να χαθεί, εξαιτίας των σύγχρονων μορφών κτισίματος. Η αναγνώριση από την UNESCO της σπουδαιότητας αυτής της τέχνης, θα ενθαρρύνει νέους ανθρώπους να μάθουν τις δεξιότητες που χρειάζεται και τις κοινότητες να προστατεύσουν τις κατασκευές αυτές, οι οποίες κουβαλούν ισχυρές συλλογικές μνήμες του αγροτικού μας παρελθόντος.

Εμείς, στην Περιφέρεια της Πελοποννήσου, είμαστε υπερήφανοι να μοιραστούμε αυτή την κληρονομιά με άλλες ελληνικές περιφέρειες, καθώς και με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Γι' αυτό, υποστηρίζουμε την υποψηφιότητά της στον κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Unesco, η οποία θα βοηθήσει την προστασία της για τις επόμενες γενιές, καθώς και να διευρύνει τις δυνατότητες της πολιτισμικής ποικιλομορφίας της ανθρωπότητας.

Πέτρος Τατούλης
Περιφερειάρχης Πελοποννήσου

Πλατεία Επ.Μακαρίου
Τρίπολη, 22100
Τηλ: 2713 601190-192
Fax: 2713 601173
Email: ppel@ppel.gov.gr
www.ppel.gov.gr

HELLENIC REPUBLIC
REGION OF PELOPONNESE
HEAD OF THE REGION

Tripolis, 3/3/2017
P.N. 56141/411

**Ministry of Culture and Sports
General Directorate of Antiquities and Cultural
Heritage
Directorate of Modern Cultural Assets and
Intangible Cultural Heritage
(c/o Mrs Stavroula Fotopoulou, Director)
17, Ermou Str.
10186 Athens**

Subject: Nomination of the dry stone knowledge and techniques in the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO

LETTER OF SUPPORT

With this letter I would like to express my full support for the nomination of the dry stone knowledge and techniques in the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO.

Dating back to antiquity, as some archaeological evidence in our Region proves, this practice has been widespread all over Peloponnese, especially in its mountainous areas. It has been broadly used during the recent two centuries, mainly for forming terraces with low retaining walls in order to cultivate sloping terrain, at the same time decreasing the rate of soil erosion and generating multiple positive environmental benefits. These terraces have become a characteristic feature of the rural landscape, successfully incorporating more sophisticated structures built with the same technique, such as pedestrian paths, fountains, bridges, small churches etc, combining sustainability and aesthetics. All of them form an integrated whole in total harmony with the natural landscape. The simpler structures have been materialized by the farmers themselves, using stones found at the site. For the more complex ones, teams of skilled stone masons from the Peloponnesian village of Langadia were travelling all over Peloponnese and beyond, offering their expertise.

In order to be preserved, these structures are, of course, in need of occasional maintenance, but this tradition is at risk of fading away because of modern building techniques. The recognition by UNESCO of this craft's importance will encourage young people to learn the skills needed and communities to protect the dry stone structures, which carry strong collective memories of our rural past.

We, in the Region of Peloponnese, are proud to share this heritage with the other Greek regions as well as with other European countries. Therefore, we support its nomination in Unesco's ICH List, which will help safeguard it for the generations to come as well as enhance the scope of humanity's diverse cultural expressions.

Petros Tatoulis
Governor of the Region of Peloponnese

Ethn. Makariou Square
221 00 Tripoli, Greece
tel: +30 2713 601190-192
fax: +30 2713 601173
email: ppel@ppel.gov.gr
www.ppel.gov.gr

Original in English translated into Greek

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ

Ιωάννινα, 25 Ιανουαρίου 2017

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Αλέξανδρος Καχριμάνης
Περιφερειάρχης Ηπείρου
Πλατεία Πύρρου 1
45221 Ιωάννινα
Ελλάδα

Θέμα: Υποστήριξη της υποψηφιότητας της τεχνικής της «ξερολιθιάς» για την εγγραφή της στον κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO.

Εξαιτίας της έντονης γεωμορφολογίας της Ηπείρου, η κληρονομιά της ξερολιθιάς είναι ιδιαίτερος αξιοσημείωτη για την περιοχή, όχι μόνο λόγω του μεγάλου αριθμού κατασκευών από ξερολιθιά αλλά και της μεγάλης ποικιλίας που συναντά κανείς. Τα τελευταία χρόνια, η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού ευαισθητοποίησε ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς σε ό,τι αφορά τη σημασία της διαφύλαξης της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και της σπουδαιότητας της τοπικής της ταυτότητας. Βασικό στοιχείο της ταυτότητας αυτής αποτελεί η κληρονομιά της ξερολιθιάς, μια κληρονομιά που αντικατοπτρίζει μια ευκαιρία για την τουριστική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής της Ηπείρου.

Για τους παραπάνω λόγους, εκφράζω με την παρούσα την υποστήριξή μου στο πανεθνικό αίτημα για την εγγραφή στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της τεχνικής και τεχνογνωσίας της ξερολιθιάς, μιας τέχνης που απέδειξε την αποτελεσματικότητά της στο χωροταξικό σχεδιασμό με τρόπο πρωτότυπο και ανθεκτικό στο χρόνο, που είναι γνώριμη σε όλες τις αγροτικές περιοχές σε όλο τον πλανήτη και που εξακολουθεί να είναι χρήσιμη για τη συντήρηση των υπάρχοντων κατασκευών στις περιοχές αυτές αλλά και για τη δημιουργία νέων που θα αναβαθμίσουν τον κόσμο μας.

Ο Περιφερειάρχης Ηπείρου
Αλέξανδρος Καχριμάνης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
EPIRUS REGION

periferiarxis@php.gov.gr

GOVERNMENT HOUSE

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ
GOVERNOR'S OFFICE

periferiarxis@php.gov.gr

Ioannina January 25-2017

LETTER OF SUPPORT

*Alexandros Kachrimanis
Governor of Epirus Region
Pyrros Square 1
45221 Ioannina
Greece*

Object: Agreement for the candidature of dry stone knowledge and techniques to the Relevant Cultural Heritage of the Humanity (UNESCO labelling).

I Alexandros Kachrimanis

Due to the intense geomorphology of Epirus region, the dry stone heritage is particularly remarkable in this region, not only because of a large number of dry stone constructions but also because of the wide variety of elements that are been encountered. Recent years, the development of alternative forms of tourism sensitized private and public institutions on the importance of safeguarding the traditional architecture and the significance of its local identity. The main element of this identity is the dry stone heritage that reflects an opportunity for tourism and economic development of the Region of Epirus.

For all these reasons, I express by this letter my support for the international application for the designation of the label of Intangible Cultural Heritage of Humanity to Knowledge and techniques of dry stone construction, an art that has proved its great value for country planning in an authentic and sustainable way, that is known all over the rural world and that continues to be used not only for the maintenance of these regions but also for new building that enhances our world.

The Governor of Epirus Region

Alexandros Kachrimanis

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Πατησίων 42, Αθήνα, 10682
Τηλέφωνα: +30 210772-3333 fax: +30210772-3329
e-mail: undergrad-secr@arch.ntua.gr

Original in English translated into Greek

Αθήνα, 24 Φεβρουαρίου 2017

Αρ.Πρωτ. 6171

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ, ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Τηλ.: +30 210 772 3872, 3333

Φαξ: +30 210 772 3329

Ιστοσελίδα: www.arch.ntua.gr

E-mail: dean@arch.ntua.gr

unedrgrad-secr@arch.ntua.gr

Πληροφορίες:

Γ.Γιαννίτσαρης, αναπληρωτής καθηγητής, email: gyannit@arch.ntua.gr

Ε. Κωνσταντινίδου, επίκουρος καθηγητής, email: econstantinidou@arch.ntua.gr

Κ. Μοραΐτης, καθηγητής, email: kmoraitis@arch.ntua.gr

Α. Παπαϊωάννου, καθηγητής, email: tpapaioannou@arch.ntua.gr

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Θέμα: Συμφωνία για την υποψηφιότητα της τέχνης της ξερολιθιάς στον αντίστοιχο Κατάλογο Πολιτισμικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO

Η τοιχοποιία με στεγνούς λίθους είναι μια τεχνική χτισίματος γνωστή σε όλον τον κόσμο. Τα στοιχεία που διαφοροποιούνται ανά περίπτωση είναι οι ατομικές εφαρμογές, η συχνότητα των κατασκευών και ο τρόπος που μεταδίδεται η γνώση. Η εκτενής ιστορική και αρχαιολογική πληροφόρηση είναι περιορισμένη (ομηρικά ποιήματα, αναβαθμίδες και τοίχοι αντιστήριξης, σπίτια, ναοί

και δρόμοι, οι οποίοι ανήκουν στην κλασσική, ρωμαϊκή και βυζαντινή εποχή).

Η τεχνική της ξερολιθιάς προτιμάται λόγω των τεχνικών πλεονεκτημάτων, τα οποία βασίζονται στις λειτουργικές ποιότητες της ξερής κατασκευής (ισοθερμία, ρύθμιση του αέρα και της υγρασίας), αλλά και, επίσης, από το γεγονός ότι οι κατασκευές της ξερολιθιάς δεν απαιτούν ιδιαίτερα τεχνικά μέσα. Οι κατασκευές της ξερολιθιάς συνδέονται άμεσα με την οργάνωση του παραγωγικού χώρου στις αγροτικές περιοχές. Οι ίδιοι οι αγρότες ενδιαφέρονται τόσο για νέες κατασκευές ξερολιθιάς, όσο και για τη διατήρηση των υπαρχόντων παλαιών.

Η συνεισφορά της ξερολιθιάς στην οργάνωση και τη διαμόρφωση των τοπίων και των ταυτοτήτων, τονίζεται όλο και περισσότερο σε διεθνές επίπεδο. Οι πιθανότητες για αποκαταστάσεις και νέες κατασκευές συνεχώς αυξάνονται, ενόσω η ζήτηση για παρόμοιες κατασκευές επεκτείνεται σε νέα πεδία δραστηριοτήτων (πρωτογενή παραγωγή, προστασία του περιβάλλοντος, πολιτισμικό και περιβαλλοντικό τουρισμό, κλπ), οι οποίοι κινούνται στα όρια ανάμεσα στην παράδοση και την καινοτομία, την τεχνική και την καλλιτεχνία. Την ίδια στιγμή ο ρόλος της ξερολιθιάς προάγεται ως μαρτυρία του μόχθου του ανθρώπου για την επιβίωση των ειδών.

Η εγγραφή του στοιχείου στον διεθνή κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, θα συνεισφέρει στην ενίσχυση της πολιτισμικής αξίας της τέχνης της ξερολιθιάς, της σπουδαιότητάς της για την περιβαλλοντική ισορροπία, ειδικότερα στις περιοχές εκείνες που υποφέρουν από διάβρωση του εδάφους και άλλες αντίξοες συνθήκες χώματος και καιρού. Πάνω απ' όλα, θα το αναδείξει ως μια μορφή τεκμηρίωσης του τρόπου που αναπτύχθηκε με το πέρασμα του χρόνου η σχέση του ανθρώπου με τη φύση.

Για όλους αυτούς τους λόγους, εκφράζω με αυτή την επιστολή την υποστήριξή μου για την υποψηφιότητα στον Παγκόσμιο Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της τέχνης της ξερολιθιάς, μιας τέχνης που έχει αποδείξει την μεγάλη αξία της για την χωροταξία με έναν γνήσιο και βιώσιμο τρόπο, ο οποίος είναι γνωστός σε όλον τον αγροτικό κόσμο και ο οποίος συνεχίζει να εφαρμόζεται όχι μόνο για την διατήρηση αυτών των περιοχών, αλλά και για την διαμόρφωση νέων που θα βελτιώσουν τον κόσμο μας.

Ο Πρύτανης της Αρχιτεκτονικής Σχολής
Δημήτριος Ισσαΐας
Καθηγητής ΕΜΠ

NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF ATHENS

SCHOOL OF ARCHITECTURE

42, Patission str. Athens 10682 Greece
Phone: +30 210772-3333 fax: +30 210772-3329 email: undergrad-secr@arch.ntua.gr

Athens, February 24, 2017

Prot. Num: 6171

SCHOOL OF ARCHITECTURE, NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF ATHENS

Tel.: +30 210 772 3872, 3333

Fax: +30 210 772 3329

Websites : www.arch.ntua.gr

email : dean@arch.ntua.gr

undergrad-secr@arch.ntua.gr

Contact persons:

G.GIANNITSARIS, associate professor, email: gyannit@arch.ntua.gr

E. KONSTANTINIDOU, assistant professor, email: econstantinidou@arch.ntua.gr

K.MORAITIS, professor, email: kmoraitis@arch.ntua.gr

A. PAPAIOANNOU, professor, email: tpapaioannou@arch.ntua.gr

LETTER OF SUPPORT

Object: Agreement for the candidature of dry stone knowledge and techniques to the Relevant Cultural Heritage of the Humanity (UNESCO labelling).

Drystone walling is a building technique known throughout the world. The elements that vary from case to case are the individual applications, the frequency of drystone structures and the way in which knowledge is transmitted. Extant historical and archaeological information is limited (Homeric poems, terraces and retaining walls of palaces, houses, temples and roads belonging to the Classical, Roman or Byzantine eras).

The technique of drystone walling is preferred because of its technical advantages based on the functional qualities of dry construction (isothermy, regulation of ventilation and humidity), but also for the fact that drystone structures do not require special technical means. Drystone structures are directly linked to the organization of the productive space in rural communities. Farmers themselves are interested in both the construction of new drystone structures and the maintenance of existing ones.

The contribution of drystone walling to the organization and formation of landscapes and identities has increasingly been stressed at international level. The possibilities for restorations and new constructions keep growing while the demand for similar constructions extends to new fields of activity (primary production, protection of the environment, cultural and environmental tourism, etc.) that move on the borderline between tradition and innovation, technique and artistry. At the same time the role of drystone walling is promoted as testimony of man's toil for the survival of the species.

The inscription of the element in the International Inventory of ICH will contribute to enhancing the cultural value of the art of drystone walling, its importance for environmental balance, particularly in the case of areas that suffer from soil erosion and other adverse weather and soil conditions. Above all, it will highlight it as a form of documentation of the way in which the relation between man and nature developed over time.

For all these reasons, I express by this letter my support for the international application for the designation of the label of Intangible Cultural Heritage of Humanity to Knowledge and techniques of dry stone construction, an art that has proved its great value for country planning in an authentic and sustainable way, that is known all over the rural world and that continues to be used not only for the maintenance of these regions but also for new building that enhances our world.

The Dean of School of Architecture

Mr. Demetrios Issaias
Professor NTUA

Original in French translated into Greek

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Ιωάννης Σεντελές, Δήμαρχος Βορείων Τζουμέρκων

Πράμαντα Ιωαννίνων 44001

23/1/2017

Θέμα: Υποστήριξη της υποψηφιότητας της τεχνικής της «ξερολιθιάς» για την εγγραφή της στον κατάλογο της Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO.

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Ιωάννης Σεντελές, Δήμαρχος Βορείων Τζουμέρκων,

δηλώνω ότι η περιοχή των Τζουμέρκων προσέφερε πολλές γενιές χτιστών με τεχνογνωσία υψηλής ποιότητας κυρίως σε ό,τι αφορά την τεχνική της ξερολιθιάς. [Οι χτίστες αυτοί] προίκησαν την περιοχή μας με μια εξαιρετική κληρονομιά κατασκευών από ξερολιθιά, που έχουμε την υποχρέωση να προστατέψουμε και να αναδείξουμε. Δυστυχώς οι τεχνίτες αυτοί γίνονται ολοένα και πιο σπάνιοι και μαζί με αυτούς κινδυνεύει να εξαφανιστεί και η τεχνική αυτή που μεταδιδόταν από γενιά σε γενιά.

Για τους παραπάνω λόγους, εκφράζω με την παρούσα την υποστήριξή μου στο πανεθνικό αίτημα για την απονομή του σήματος της Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας στην τεχνική και τεχνογνωσία της ξερολιθιάς, μιας τέχνης που απέδειξε την αποτελεσματικότητά της στο χωροταξικό σχεδιασμό με τρόπο πρωτότυπο και ανθεκτικό στο χρόνο, που είναι γνώριμη σε όλες τις αγροτικές περιοχές σε όλο τον πλανήτη και που εξακολουθεί να είναι χρήσιμη για τη συντήρηση των υπάρχοντων κατασκευών στις περιοχές αυτές αλλά και για τη δημιουργία νέων.

Ιωάννης Σεντελές

LETTRE DE SOUTIEN

Ioannis Senteles, MAIRE DE Voria Tzoumerka

Pramanta Ioanninon GR44001

le 23/1/2017

Objet : Soutien à la candidature des savoirs et savoir-faire « pierre sèche » au Patrimoine Culturel Immatériel de l'Humanité (label UNESCO)

Je soussigné Ioannis Senteles, maire de Voria Tzoumerka,

déclare que le territoire de Tzoumerka, a fourni des générations de murailleurs avec des savoir-faire de haute qualité surtout concernant la technique de la pierre-sèche. Ils ont doté notre territoire d'un patrimoine exceptionnel d'œuvres en pierre-sèche que nous avons le devoir de protéger et de mettre en valeur. Malheureusement ces techniciens deviennent de plus en plus rares et avec eux risque de disparaître cette technique qui se transmettait de génération en génération.

Pour ces raisons, j'exprime par la présente mon soutien à la demande transnationale pour l'attribution du label de Patrimoine Culturel Immatériel de l'Humanité aux savoirs et savoir-faire de la construction en pierres sèches, un art qui a fait ses preuves pour son efficacité d'aménager les territoires de façon originale et durable, qui est connue dans la totalité des territoires ruraux à travers le monde et qui continue à être utile pour l'entretien de ces territoires mais aussi pour des créations nouvelles.

Signature

Ioannis Senteles

Original in French translated into Greek

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Βασίλειος Σπύρου, Δήμαρχος Ζαγορίου

Ασπράγγελοι Ιωαννίνων 44001

23/1/2017

Θέμα: Υποστήριξη της υποψηφιότητας της τεχνικής της «ξερολιθιάς» για την εγγραφή της στον κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO.

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Βασίλειος Σπύρου, Δήμαρχος Ζαγορίου στην Ήπειρο,

Βεβαιώνω ότι έχω συνείδηση της σημασίας που παρουσιάζει η ξερολιθιά για το Ζαγόρι, μια περιοχή ορεινή, τη βραχώδη γεωμορφολογία της οποίας δάμασαν αιώνες ανθρώπινης εργασίας που ανέπτυξαν τεχνογνωσία γύρω από την τεχνική της ξερολιθιάς. Υποχρέωσή μας είναι να διαφυλάξουμε αυτήν την κληρονομιά, προστατεύοντας αυτά τα έργα αλλά και διασφαλίζοντας τη συνέχεια του επαγγέλματος του χτίστη της ξερολιθιάς.

Για τους παραπάνω λόγους, εκφράζω με την παρούσα την υποστήριξή μου στο πανεθνικό αίτημα για την εγγραφή στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της τεχνικής και τεχνογνωσίας της ξερολιθιάς, μιας τέχνης που απέδειξε την αποτελεσματικότητά της στο χωροταξικό σχεδιασμό με τρόπο πρωτότυπο και ανθεκτικό στο χρόνο, που είναι γνώριμη σε όλες τις αγροτικές περιοχές σε όλο τον πλανήτη και που εξακολουθεί να είναι χρήσιμη για τη συντήρηση των παρχόντων κατασκευών στις περιοχές αυτές αλλά και για τη δημιουργία νέων.

Βασίλειος Σπύρου

LETTRE DE SOUTIEN

Vassilios Spyrou, maire du Zagori

Aspraggeli Ioanninon GR 44007

le 23/1/2017

Objet : Soutien à la candidature des savoirs et savoir-faire « pierre sèche » au Patrimoine Culturel Immatériel de l'Humanité (label UNESCO)

Je soussigné Vassilios Spyrou, maire du Zagori en Epire

confirme avoir conscience de l'importance que représente le patrimoine de pierre- sèche pour le Zagori, un territoire montagneux dont la géomorphologie accidentée a été apprivoisée par des siècles de travail d'hommes qui ont su développer le savoir-faire de la technique de la pierre sèche. Notre devoir est de sauvegarder ce patrimoine en protégeant ces œuvres mais aussi en assurant la continuité du métier du maçon de pierre- sèche.

*Pour ces raisons, j'exprime par la présente mon soutien à la demande transnationale **pour l'attribution du label de Patrimoine Culturel Immatériel de l'Humanité aux savoirs et savoir-faire de la construction en pierres sèches**, un art qui a fait ses preuves pour son efficacité d'aménager les territoires de façon originale et durable, qui est connue dans la totalité des territoires ruraux à travers le monde et qui continue à être utile pour l'entretien de ces territoires mais aussi pour des créations nouvelles.*

Signature

Vassilios Spyrou

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Θεοδώρα Πετανίδου
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Λόφος Πανεπιστημίου
Μυτιλήνη, 81100

Μυτιλήνη 7 Μαρτίου 2017

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Θέμα: *Υποστηρίζοντας την υποψηφιότητα της τέχνης της ξερολιθιάς στον αντίστοιχο Κατάλογο Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας (UNESCO)*

Το κτίσιμο τοίχων με ξερολιθιά αποτελεί μία κατασκευαστική τεχνική που έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως από την αρχαιότητα, όχι μόνο για να υποστηρίξει πόλεις, αλλά και για να καταστήσει εφικτή την πρωτογενή παραγωγή (καλλιέργεια, ελεγχόμενη κτηνοτροφία και μελισσοκομία) στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές της Μεσογείου. Το τελευταίο κατέστη δυνατό κατασκευάζοντας αναβαθμίδες με την υποστήριξη ξερολιθικών τοίχων, σε τέτοια έκταση που σήμερα θεωρούνται αναβαθμιδωμένα τοπία, δηλαδή τοπία *per se*. Σήμερα, αυτές οι απλές κατασκευές μοναδικής ομορφιάς υπάρχουν σε πολλά νησιά και άλλες ηπειρωτικές περιοχές της Μεσογείου, αν και σε δραματική μείωση, καθώς η χρήση τους άρχισε να μειώνεται κατά τις αρχές του 20ού αιώνα, με την εγκατάλειψή του να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '60.

Εκτός από την υποστήριξη αναβαθμίδων, η τεχνική της ξερολιθιάς χρησιμοποιήθηκε επίσης και για την περίφραξη ιδιοκτησιών και περιοχών, καθώς και για την κατασκευή διαφορετικών τύπων κτιρίων στην εξοχή (σπίτια για προσωρινή διαμονή ανθρώπων, στάβλους για ζώα, περιστεριώνες, αποθήκες για διάφορες χρήσεις και εκκλησίες). Οι λόγοι, για τους οποίους αυτή η τεχνική χρησιμοποιήθηκε ως διαχρονική κατασκευαστική μέθοδος, δεν συνδέονται μόνο με το ότι αυτή η τεχνική ήταν εύκολη στην υλοποίησή της, ή χάρη στις φυσικές/ λειτουργικές ιδιότητες της πέτρας και το γεγονός ότι η πέτρα βρισκόταν σε αφθονία στην περιοχή, αλλά και με το ότι η ξερολιθιά επέτρεπε την αποτελεσματική απορροή του βρόχινου νερού, με τον αποτελεσματικό έλεγχο της διάβρωσης και της διήθησης των ομβρίων υδάτων στο χώμα της αναβαθμίδας. Γι' αυτό τα αναβαθμιδωμένα τοπία στη Μεσόγειο συγκροτούν εδώ και χιλιετίες μία υποδομή που λειτουργούσε ως παράγοντας ελέγχου

περιβαλλοντικών απωλειών (για παράδειγμα καταιγίδες, πλημμύρες), καθώς και κλιματικών διακυμάνσεων και αλλαγών που χαρακτηρίζουν τη Λεκάνη. Τέτοιος διαχρονικός έλεγχος για την κλιματική αλλαγή καθιστά αυτές τις υποδομές πιο σημαντικές από ποτέ για τη ζωή στο μέλλον σε αυτήν την περιοχή του κόσμου.

Για όλους τους ανωτέρω λόγους, εκφράζω με την παρούσα επιστολή την υποστήριξή μου στη διεθνή αίτηση για την εγγραφή στον Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της τέχνης της ξερολιθιάς, μιας τέχνης που έχει αποδειχθεί διαχρονικά σαν την καλύτερη ναΐφ τέχνη που αξιοποιεί απλά υλικά για να δημιουργήσει μοναδικά αναβαθμιδωμένα τοπία με εξαιρετική αξία για το περιβάλλον, την ποιότητα ζωής και τη συνέχιση της κοινωνικής δομής στα νησιά. Αυτή η τέχνη προβάλλει απαραίτητη για το μέλλον της Μεσογείου, με την προοπτική να υποστηρίξει μία αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων και να καταπολεμήσει την κλιματική αλλαγή σε αυτήν την περιοχή του κόσμου.

Ειλικρινά δική σας

Dr Θεοδώρα Πετανίδου

Καθηγήτρια Οικολογίας και Οικογεωγραφίας

Συγγραφέας του βιβλίου «Αναβαθμίδες του Αιγίου: το παράδειγμα των Δωδεκανήσων»

Συντονίστρια του LIFE-κλιματικού project με τίτλο «Μετατροπή των εγκαταλειμμένων τοπίων αναβαθμίδων σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστασίας γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»

(ακρωνύμιο: LIFE TERRACESCAPE)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Θεοδώρα Πετανίδου
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Λόφος Πανεπιστημίου
Μυτιλήνη, 81100

Μυτιλήνη 7 Μαρτίου 2017

LETTER OF SUPPORT

Subject: *Supporting the candidature of drystone knowledge and techniques to the Relevant Cultural Heritage of the Humanity (UNESCO labelling)*

Drystone walling is a building technique that has been widely used since the antiquity not only to support towns, but also to allow primary production (cultivation, controlled livestock farming, and beekeeping) carried out on the hilly and mountainous areas of the Mediterranean. The latter was made possible through constructing terraces supported by drystone walls, in such a scale that today are considered as *terrace-scapes*, i.e. landscapes *per se*. Today these simple constructions of a superb beauty do exist in many islands and other continental areas of the Mediterranean, although in a dramatic decline, as their use started to be let down from the beginning of the 20th century, their abandonment having been concluded until the mid-1960s.

Except for supporting terraces, the technique of drystone walling has been also used for fencing properties and areas, as well as for constructing different types of buildings in the countryside (houses for non-permanent human living, stables for animals, dovecots, warehouses for different uses, and churches). The reasons this technique has been used as a diachronic constructing method are not only related to the fact that this technique was easy to employ, or because of the physical/functional qualities of the stone and the fact that stone was found in huge quantities on the spot, but also because drystone walling permitted the effective drainage of the rainwater, *vis-à-vis* the efficient erosion control and rainwater percolation into the terraced soil. This is why the terraced landscapes of the Mediterranean constituted for millennia an infrastructure that functioned as a control agent against environmental casualties (e.g. storms, floodings) as well as against climate variations and changes characterizing the Basin. Such a diachronic control against climate change makes these structures more than ever important for life in the future in this area of the world.

For all the above reasons, I express herewith my support for the international application for the **designation of the label of Intangible Cultural Heritage of Humanity to knowledge and techniques of the drystone construction**, an art that has been proven diachronically as the best naïve art using simple materials to create superb terrace-scapes that have been of great value for the environment, the quality of life, and supported the continuum of a social structure on the islands. This art appears to be necessary in the future of the Mediterranean, with the perspective to support a sustainable use of natural resources and to combat climate change in this part of the world.

Sincerely Yours

Dr Theodora Petanidou

Professor of Ecology and Ecogeography

Author of the book "Terraces of the Aegean: the example of the Dodecanese"

Coordinator of the LIFE-climate project entitled "Employing stewardship to transform terraced landscapes into green infrastructures to better adapt to climate change" (acronym: LIFE TERRACESCAPE)

Αθήνα, 8 Μαρτίου 2017

Η σημασία της ξερολιθιάς

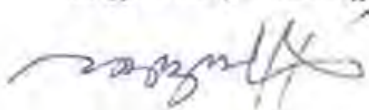
Η ξερολιθιά είναι το μέσον μετατροπής του άγονου αγροτικού χώρου σε γόνιμο με τη δημιουργία αναλημματικών τοίχων για τη συγκράτηση του χώματος σε καλλιεργήσιμες επίπεδες επιφάνειες αλλά και στην προστασία του από την διάβρωση και την ερημοποίηση του εδάφους. Επίσης, απλοί ξερολιθικοί τοίχοι στις μάντρες – διαχωριστικοί των ιδιοκτησιών – εξασφαλίζουν την αρμονική σχέση μεταξύ των καλλιεργητών. Ταυτόχρονα προστατεύουν την παραγωγή από τις ζημιές της κτηνοτροφίας, εκεί που ακόμα υφίσταται η ελεύθερη βοσκή, μάστιγα του γεωργικού χώρου. Πέρα από αυτές τις γραμμικές ξερολιθικές κατασκευές, άλλες πιο σύνθετες, συχνά τρισδιάστατες εξυπηρετούν εποχική διαμονή ανθρώπων και ζώων σε περιοχές απομακρυσμένες από την μόνιμη οίκηση κατά τις περιόδους σποράς, συγκομιδής αλλά και μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, γεωργικών και κτηνοτροφικών. Αλλά και άλλες κατασκευές συνοδές της αγροτικής εν γένει ζωής, πηγάδια, αρδευτικά και υδατικά εν γένει έργα.

Για όλα τα παραπάνω, η ξερολιθιά είναι το τεχνικό μέσον που συνέβαλε επί αιώνες στην επιβίωση των ανθρώπων. Στην πατρίδα μας την Ελλάδα η μορφή αυτή απασχόλησης είναι ιδιαίτερα εκτεταμένη στα ορεινά και ημιορεινά τμήματά της καθώς υπερτερούν έναντι των πεδινών σε έκταση. Στις περιοχές αυτές χιλιόμετρα ξερολιθικών κατασκευών καλύπτουν υψώματα και βουνοπλαγιές κλιμακωτά διαμορφωμένες, απομονωμένες ανάμεσα στα βουνά, συχνά γύρω από μικρής έκτασης ομαλές περιοχές.

Με την καλλιέργειά τους αδιάλειπτη κατά το παρελθόν, οι περιοχές αυτές που λειτούργησαν και ως καταφύγια σε δύσκολες ιστορικές περιόδους (τέσσερις αιώνες ξένης κατοχής παλαιότερα και δύο παγκόσμιοι πόλεμοι τον 20^ο αιώνα) ακόμα και στη διάρκεια των εποχών αυτών, κατάφεραν όχι μόνο να επιβιώσουν αλλά και να αναπτύξουν την μεταποίηση των προϊόντων τους καθώς και το εμπόριο διαμορφώνοντας ισχυρές τοπικές οικονομίες (Σιάτιστα, Καστοριά, Αμπελάκια), ενώ στα Ζαγοροχώρια και την Ήπειρο εκτός από τα

Καθηγητρια ΕΜΠ

Μάρω Φιλίππου - Αποστόλου

ξηρηγοιθικων κατασκευων.
στον κόσμο, ως προς το μέγεθος της, αλλά και την ποιότητα των
σύνολο. Η έκταση του αναβαθμιζόμενου αυτού τοπίου είναι ίσως μοναδική
πανάρχαιο εκφορικό σύστημα. Ο οικισμός αποτελεί κληρομένο μνημειακό
εποχικός οικισμός με πέτρινα ημισφαίρικά θολωτά κτίσματα κατά το
στις πλαγίες του οποίου ανθώνονται εκτεταμένες αναβαθμίδες και ένας
ξεροθιάς στη Λευκάδα είναι το οροπέδιο της Εγκλουβής (900 μ. υψόμετρο),
φτυνόνταν ο αμπελώνας και μετά κτιζόταν η ξεροθιά. Αλλά η αποθήωση της
φαίνεται ότι τότε ήταν η έγνοια ανταπόκρισης στη ζήτηση, ώστε πρώτα
αμπελώνων της. Από μια φωτογραφία του Dörpfeld (αρχές του 20^{ου} αι.),
απότομη πλάγια της γέμισαν από ξεροθιές για την καλλιέργεια των
λόγω της ζήτησης του κρασιού της. Τότε η τελευταία κοφονά αλλά και η πιο
Λευκάδας, τόσο καταγωγής μου. Για μισό αιώνα η οικονομία της εκτοξεύτηκε
Ένα άλλο παρθερονός τύπου παράδειγμα αποτελεί το νησί της
αγορικής ανάπτυξης και ζωής.

Κληρονομιάς, όντας και σήμερα εν ενεργεία στοιχείο ποιοτικής της
ξεροθιάς αξίζει να τυχθεί της προσοχής της UNESCO ως στοιχείου της Άυλης
δουλειάς να εξαγουν αυτό τον πολιτισμό. Για όλα τα παραπάνω η τέχνη της
χώρες. Ανέπτυξαν δηλαδή τόσο τον πολιτισμό της πέτρας ώστε και σε εποχές
πολιότητα τους, προφοδότησαν και με μαστόρους «χτισιάδες» τις γειτονικές

The importance of drystone walling

Athens, 8/3/2017

The drystone walling is the means of transformation of the infertile rural landscape into fertile land with the construction of lining walls (terraces), which support the soil, form it into arable flat surfaces and protect it both from the erosion and desertification. Furthermore, simple drystone walls – which separate the properties from each other – ensure the harmonious relationships between farmers. At the same time, they protect the production from the damages caused by the herds, in places where the free range, which is actually a scourge for the rural land, still exists.

Apart from these linear constructions, there are others more complicated, often three dimensional, which during the periods of sowing, harvest and processing of the agricultural products may serve as seasonal dwellings both for people and animals at remote areas.

The drystone walling is the technical means, which contributed to the survival of humans throughout the centuries. In my country, Greece, drystone walling is quite extensive at the mountainous and semi-mountainous lands where drystone structures cover heights and slopes, thus forming terraces.

The drystone structures have also served as a kind of refuge during difficult historical periods (four centuries of foreign occupation and two World Wars in the 20th century), when not only did their use continue but also strong economies were developed on a local level thanks to the marketing of local products. Furthermore, the famous stonemasons from the village of *Zagorochoria* and the entire region of *Epirus* in general traveled all around the neighboring countries and practiced their technique.

Another example is the island of Lefkada, my place of origin. Its economy used to be quite developed thanks to the wine production. At the past, the cultivation of vines was based on drystone structures. Moreover, in the plateau of *Egklouvi* a series of extensive terraces still exists. Their extent, quality and variety are probably unique all over the world.

For all the for mentioned reasons, I believe that the drystone technique deserves to be inscribed in the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of the Humanity.

Maria Philippa Apostolou
Professor at the National Technical University of Athens

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Ιουλία Κ. Παπαευτυχίου

Αρχιτέκτων Μηχανικός, Δρ ΕΜΠ

Οδός Ξάνθου 10

(Ταχυδρομική Δ/ση: Τ.Θ. 372)

Κως 853 00

07.03.2017

Θέμα: Συναίνεση για την υποψηφιότητα ένταξης της τέχνης της ξερολιθιάς στον κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας (χαρακτηρισμός UNESCO).

Η τέχνη της ξερολιθιάς, δηλαδή η πολύτιμη γνώση για την τεχνική κατασκευής ξερολιθικών κτισμάτων, έχει την ηλικία του ανθρώπου. Αποτελεί μια τέχνη που μεταδίδεται από γενιά σε γενιά μέσα στους αιώνες και διατηρείται ζωντανή, δεδομένης της εκτεταμένης χρήσης της σε όλο τον κόσμο, κυρίως για την κατασκευή και συντήρηση αναβαθμίδων και βοηθητικών κτισμάτων. Η διατήρηση αυτής της τέχνης αποτελεί «σωσίβιο» για την προστασία του περιβάλλοντος, συνεισφέροντας στην διατήρηση της βιοποικιλότητας και την αποτροπή της διάβρωσης του εδάφους, μέσα από τις ποκίλες εφαρμογές της, σε παγκόσμια κλίμακα.

Η τέχνη της ξερολιθιάς αποτελεί υψίστη εκδήλωση του λαϊκού πολιτισμού και της παράδοσης κάθε χώρας, αποφέροντας έργα που εκφράζουν λύσεις για βασικές ανθρώπινες ανάγκες. Σήμερα, η διατήρηση αυτής της τέχνης είναι επιβεβλημένη στο βαθμό που στηρίζει άμεσα τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, μέσα από τις εναλλακτικές μορφές καλλιέργειας σε αναβαθμίδες και την προστασία από την ερημοποίηση των εδαφών λόγω διάβρωσης. Όπως στηρίζει και την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, διατηρώντας το αναβαθμιδωμένο τοπίο που χαρακτηρίζει ολόκληρες γεωγραφικές περιοχές, προσδίδοντάς τους ιδιαίτερα υψηλή αισθητική αξία.

Σε προσωπικό επίπεδο, οι πιο δυνατές συγκινήσεις προέρχονται από την εμπειρία εφαρμογής της τέχνης της ξερολιθιάς σε διαφορετικά μήκη και πλάτη της γης, με διαφορετικές μεθόδους και ανάλογα αποτελέσματα. Η ενασχόλησή μου με τους σκοπούς της Διεθνούς Ένωσης για την Διεπιστημονική Μελέτη της Ξερολιθιάς (SPS), από το 1992 έως σήμερα, μου έδωσε την ευκαιρία να διαπιστώσω την εκτεταμένη διατήρηση της τέχνης της ξερολιθιάς, με αγάπη, σεβασμό και μόχθο, σε ολόκληρο τον πλανήτη μας.

Γι' αυτούς τους λόγους, εκφράζω με την παρούσα επιστολή την υποστήριξή μου στο διεθνές αίτημα για την ένταξη της τέχνης της ξερολιθιάς στον Παγκόσμιο Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας .

Ιουλία Κ. Παπαευτυχίου

LETTER OF SUPPORT
Ioulia K. Papaeftychiou
Architect, PhD NTUA
10, Xanthou Street
(PO Box 372)
Kos 853 00

03/07/2017

Object: Agreement for the candidature of dry stone knowledge and techniques to the Relevant Cultural Heritage of the Humanity (UNESCO labelling).

The art of dry stone walling, the valuable knowledge to construct dry stone buildings, has the age of humanity. It is an art that is transmitted from generation to generation through the centuries, kept alive, given the widespread use all over the world, mainly for the construction and maintenance of terraces and auxiliary buildings. The preservation of this art is a "lifeline" for the protection of the environment, contributing to the conservation of biodiversity and preventing soil erosion through the varieties of applications worldwide.

The art of dry stone walling is the highest manifestation of popular culture and tradition of each country, bringing works that express solutions for basic human needs. Today, the preservation of this art is necessary to the extent that directly supports the principles of sustainable development through alternative forms of cultivation in terraces and protection against desertification of soils due to erosion. It also supports the development of alternative forms of tourism, maintaining terraced landscapes featuring entire geographical areas, giving them very high aesthetic value.

On a personal level, the most excitement experience comes from the application of the art of dry stone walling in different corners of the globe, with different methods and similar effects. My involvement with the aims of the International Association for the Interdisciplinary Study of dry Stone constructions (SPS), from 1992 until today, gave me the opportunity to see the extensive preservation of the art of dry stone walling, with love, respect and hard work, all over our planet.

*For all these reasons, I express by this letter my support for the international application for the **designation of the label of Intangible Cultural Heritage of Humanity to Knowledge and techniques of dry stone construction**, an art that has proved its great value for country planning in an authentic and sustainable way, that is known all over the rural world and that continues to be used not only for the maintenance of these regions but also for new building that enhances our world.*

Ioulia K. Papaeftychiou

Original in English translated into Greek

Επιστολή Υποστήριξης

Γιώργος Σπέης, Μοσχοπόλεως 27, Αθήνα, Ελλάδα

21 Φεβρουαρίου 2017

Θέμα: Υποστήριξη της υποψηφιότητας για την ένταξη της τεχνογνωσίας και τεχνικής της Ξερολιθιάς στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας.

Η πέτρα είναι το πιο προσιτό και φθινό υλικό που βρίσκεται διαθέσιμο στο Ελληνικό περιβάλλον, ήδη από το πολύ μακρινό παρελθόν, και χρησιμοποιήθηκε ως βασικό οικοδομικό στοιχείο. Το υλικό αυτό χρησιμοποιήθηκε τόσο στις αγροτικές δομές όσο και σε κατοικίες, στις οποίες ωστόσο χρησιμοποιήθηκε σε συνδυασμό και με εξωτερικό επίχρισμα. Η συχνότητα σε σχιστολιθικά πετρώματα και η σχετική ευκολία στην επεξεργασία του δημιούργησε εξαιρετικές δομές, ακόμα και την διαμόρφωση πυλώνων και άλλων δομικών λεπτομερειών, που σε άλλες περιπτώσεις το ξύλο θα ήταν η καλύτερη επιλογή. Όλες οι τεχνικές της ξερολιθιάς σε όλες τις λεπτομέρειές τους είναι ένα σημαντικό στοιχείο πολιτιστικής κληρονομιάς όχι μόνο για την Ελλάδα αλλά δυνητικά και για όλη την ανθρωπότητα.

Για όλους αυτούς τους λόγους, εκφράζω με την παρούσα επιστολή την υποστήριξή μου για την διεθνή υποψηφιότητα για ένταξη στον Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας την τεχνική της Ξερολιθιάς, μιας τέχνης που έχει αποδείξει την σημασία της στην χωροταξία με έναν αυθεντικό και βιώσιμο τρόπο, γνωστό σε όλο τον αγροτικό κόσμο που εξακολουθεί να χρησιμοποιείται, όχι μόνο για την συντήρηση αυτών των περιοχών αλλά και για δημιουργία νέων κατασκευών.

Γιώργος Σπέης,

(Ερευνητής, Ηλεκτρολόγος – Μηχανικός - Ανθρωπολόγος)

LETTER OF SUPPORT

George Speis, Moschopoleos 27 Athens, Greece

Date Feb. 21st, 2017

Object: Agreement for the candidature of dry stone knowledge and techniques to the Relevant Cultural Heritage of the Humanity (UNESCO labelling).

The Greek landscape due to the fact that in Greece the most available and cheap material is stone and in many places slate, since very old times, the stone has been used as the main building material. This is used as much as in agricultural structures or as in residential buildings but in this case plastered afterwards. The availability and the relative easiness to shape slate has created magnificent structures, even shaping pillars and many building details, where in other places wood would be the best choice. All the techniques of drystone building up to its minute details are an important cultural heritage not only of Greece but it should be of the whole Humanity.

*For all these reasons, I express by this letter my support for the international application for the **designation of the label of Intangible Cultural Heritage of Humanity to Knowledge and techniques of dry stone construction**, an art that has proved its great value for country planning in an authentic and sustainable way, that is known all over the rural world and that continues to be used not only for the maintenance of these regions but also for new building that enhances our world.*

Signature

A handwritten signature in blue ink, consisting of a vertical line that curves to the right at the top, a horizontal line crossing it, and a loop at the bottom.

Status of signer (organization or person)

Researcher, Electrical Engineer-Anthropologist

**The International Molinological Society
TIMS Greece**

LETTER OF SUPPORT

24, February 2017

Object: Agreement for the candidature of dry stone knowledge and techniques to the Relevant Cultural Heritage of the Humanity (UNESCO labelling).

The mills in Greece, being watermills, windmills and oil mills are built partially by dry stone techniques and of course many of their auxiliary structures besides those needing waterproofing. They all are part of the general dry stone built landscape in the islands but also in the mainland. They follow the general approach of building with the available material locally, mainly stone, even for the roof.

*For these reasons, I express by this letter my support for the international application for the **designation of the label of Intangible Cultural Heritage of Humanity to Knowledge and techniques of dry stone construction**, an art that has proved its great value for country planning in an authentic and sustainable way, that is known all over the rural world and that continues to be used not only for the maintenance of these regions but also for new building that enhances our world.*

Stephanos Nomikos
Architect
TIMS Executive Council Member for Greece and Cyprus
154, Alexandras Av.
11471 Athens, Greece
Email: snomi@tee.gr
Tel.: +30-210-6434580

▪ ΦΙΛΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ ▪

«ΑΝΘΗ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ»

Αθήνα, 1 Μαρτίου 2017

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

που αφορά τη «**Συμφωνία για την υποψηφιότητα της γνώσης και της τεχνικής της ξερολιθιάς στην Πολιτιστική Κληρονομιά της Ανθρωπότητας (UNESCO)**»

Τα ΑΝΘΗ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ είναι μια Κίνηση Πολιτών που έχει ως στόχους την προστασία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, την καταγραφή, ανάδειξη και προβολή της σημαντικής συμβολής των Λαγκαδινών μαστόρων στη διαμόρφωσή της και την καταγραφή των Λαγκαδίων στη συλλογική συνείδηση ως εμβληματικού τόπου για την τέχνη της πέτρας.

Συνεπώς, η προστασία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής καθώς και η συντήρηση, υποστήριξη και αξιοποίηση σημαντικών μνημείων της αποτελούν προτεραιότητες μας. Ως ένα πρώτο βήμα για την επίτευξη αυτών των στόχων, έχει συλλεχθεί ένα σημαντικός αριθμός αρχειακών τεκμηρίων κτλ ώστε να συγκροτηθεί ένας λεπτομερής κατάλογος κατασκευών των Λαγκαδινών μαστόρων. Η συλλογή που περιλαμβάνει υλικά στοιχεία, όπως συμφωνητικά, συμβόλαια, φωτογραφίες, εργαλεία μαστόρων, επιγραφικό υλικό κτλ, είναι επίσης σημαντική μαρτυρία για την άυλη κληρονομιά της ορεινής Λαγκαδινής πολιτισμικής παράδοσης. Η ολιστική προσέγγιση της παραδοσιακής τέχνης της πέτρας που ακολουθούμε βασίζεται στην καταγραφή, μελέτη και αποτίμηση των γραπτών πηγών και των προφορικών μαρτυριών των μαστόρων και των τοπικών κοινωνιών.

Οι ξερολιθικές κατασκευές αποτελούν ένα σημαντικό στοιχείο της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και περιλαμβάνουν απλές κατασκευές όπως μάντρες που οριοθετούν και στηρίζουν αγροτικές εκτάσεις, έως πιο σύνθετες, όπως αγροτικά κτίσματα που χρησιμοποιούνται σε διάφορες φάσεις της αγροτικής καλλιέργειας. Αν και στις περισσότερες περιπτώσεις οι ξερολιθικές κατασκευές χτίζονταν από τους ίδιους τους αγρότες, ένας σημαντικός αριθμός απ' αυτές έχει κατασκευαστεί από μαστόρους – χτίστες. Η αξία τους για το περιβάλλον και στη διαμόρφωση της τοπικής ταυτότητας έχει αναγνωριστεί στις μέρες μας, ενώ η συντήρησή τους τείνει να γίνει προβληματική λόγω της ερήμωσης των αγροτικών περιοχών και τη σημαντική μείωση του αριθμού των μαστόρων – χτιστών.

Συνεπώς, η εγγραφή της ξερολιθιάς στην Αντιπροσωπευτική Λίστα της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO) θα συμβάλει στην ενίσχυση της σημασίας της για την οργάνωση των αγροτικών εκτάσεων, την περιβαλλοντική ισορροπία και βασικά, την ενίσχυση της προβολής της ως ένα παράδειγμα αρμονικής αλληλεπίδρασης μεταξύ του ανθρώπου και του

φυσικού περιβάλλοντος. Περαιτέρω, θα αναδείξει την πολιτισμική αξία της τέχνης των ξερολιθικών κατασκευών.

Για τους προαναφερθέντες λόγους, εκφράζουμε μέσω αυτής της επιστολής την υποστήριξή μας στη διεθνή αίτηση για την απόδοση της ετικέτας της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας στην τέχνη των ξερολιθικών κατασκευών.

Ο Πρόεδρος

Γιάννης Τσιαούσης

Η Γενική Γραμματέας

Αγγελική Αναστοπούλου

•CITIZENS' ASSOCIATION FOR THE PROTECTION OF TRADITIONAL ARCHITECTURE•

«**FLOWERS OF STONE**»

Athens, 1 March 2017

LETTER OF SUPPORT

concerning: **“Agreement for the Candidature of dry stone knowledge and Techniques to the Relevant Cultural Heritage of the Humanity (UNESCO labelling)”**

The ANTHI TIS PETRAS (FLOWERS OF STONE) is a citizens' movement whose objectives are to protect traditional architectural heritage, to raise awareness, to elevate, to highlight and to promote the significant contribution of Lagadian masonry craftsmen to the formation of the Greek traditional architecture as well as to register Lagadia in the collective consciousness, as an emblematic place for the masonry craftsmanship.

The protection of traditional architecture, maintenance, enhancement and exploitation of significant monuments is thus one major priority. As a first step to achieve this objective, a significant archival material has been collected to create a detailed map of the masonry craftsmen constructions. This collection of tangible artefacts, such as agreements, contracts, photographs, masonry tools, stone founding inscriptions, etc., is also a crucial testimony of the intangible assets of the traditional mountainous Lagadian culture. The applied methodology of the holistic approach was based on recordings, assessment and evaluation of existing written sources and oral testimonies of locals and craftsmen.

Dry stone constructions extending from simple structures as dividing and retaining walls, to more complex ones -including mainly rural constructions used for different stages of cultivation process- are important elements of traditional architecture. Although in a lot of cases, dry stone constructions were built by rural population, a significant number of them has been constructed by masonry craftsmen. Its value for the environment and formation of local identities is nowadays well recognised, while its maintenance trends to be problematic due to depopulation of rural areas and dramatic decrease of specialist craftsmen.

Thus, the inscription of the element in the International Inventory ICH will contribute to enhancing its importance for the organisation of the space, its significance for environmental balance and essentially, to promote it as a paradigm of harmonious interaction between humans and natural environment. Moreover, it will point out the cultural value of the art of dry stone constructions.

For the aforementioned reasons, we express by this letter our support for the international application for the **designation of the label of Intangible Culture Heritage of Humanity to knowledge and techniques of dry stone constructions.**

Yiannis Tsiaoussis

Chairman of the Board

Ageliki Anastopoulou

Secretary of the Board

Επιστολή Υποστήριξης

Μπεριάτος, Ηλίας
Θάσου 19, Αθήνα 11257
Ελλάδα

24 – 2 – 2017

Θέμα: Υποστήριξη της υποψηφιότητας για την ένταξης της τεχνογνωσίας και τεχνικής της Ξερολιθιάς στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η τέχνη και η τεχνική της Ξερολιθιάς ήταν βασική για πολλούς τύπους δομικών κατασκευών που έχουν διαμορφώσει τα αγροτικά (και όχι μόνο) τοπία και έχουν δημιουργήσει μια ευρεία ποικιλία από εξαιρετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα στο πέρασμα των αιώνων. Άλλωστε, αυτές οι κατασκευές αποτελούν ένα ανεκτίμητο κομμάτι της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς κάθε περιοχής, χώρας και λαού και επομένως ενισχύουν την τοπική ταυτότητα και ιδιαιτερότητα.

Συνεπώς, η γνώση που σχετίζεται με την τεχνική της Ξερολιθιάς πρέπει να διατηρηθεί και να κληροδοτηθεί στις μελλοντικές γενιές ως ένα στοιχείο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει μόνο οφέλη να προσφέρει στον πολιτισμό όλων των ανθρώπινων κοινωνιών.

Για όλους αυτούς τους λόγους, εκφράζω με την παρούσα επιστολή την υποστήριξή μου για την διεθνή υποψηφιότητα για ένταξη της τέχνης της Ξερολιθιάς στον Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας, ως τέχνης που έχει αποδείξει την σημασία της χωροταξικό σχεδιασμό με έναν αυθεντικό και βιώσιμο τρόπο, γνωστό σε όλο τον αγροτικό κόσμο, που εξακολουθεί να χρησιμοποιείται, όχι μόνο για την συντήρηση αυτών των περιοχών αλλά και για δημιουργία νέων κατασκευών που βελτιώνουν τον κόσμο μας.

Ηλίας Μπεριάτος,
Αντιπρόεδρος
“Ίδρυμα Κεφαλλονιάς και Ιθάκης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Ανάπτυξη”

LETTER OF SUPPORT

BERIATOS, Elias
19, Thassou street, Athens 11257,
GREECE

24-2-2017

Object: Agreement for the candidature of dry stone knowledge and techniques to the Relevant Cultural Heritage of the Humanity (UNESCO labelling).

There is no doubt that the art and technique of Dry Stone walling was the cause of many types of constructions which have definitely shaped rural (and not only) environments and have created a wide variety of exquisite cultural landscapes, through past centuries. Besides, these constructions constitute an invaluable part of the built heritage of each region, country and nation and consequently enhance their place identity and particularity.

As a result, the Knowledge related to this Dry Stone walling must be preserved and transmitted to the future generations as an intangible heritage having only beneficial effects to the culture of all human societies .

For all these reasons, I express by this letter my support for the international application for the designation of the label of Intangible Cultural Heritage of Humanity to Knowledge and techniques of dry stone construction, an art that has proved its great value for country planning in an authentic and sustainable way, that is known all over the rural world and that continues to be used not only for the maintenance of these regions but also for new building that enhances our world.

Elias Beriatos

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Elias Beriatos', with a vertical line through the middle of the name.

Vice President

Foundation of Cephalonia and Ithaca
For the Environment, Culture and Development

ΔΙΚΤΥΟ ΑΕΙΦΟΡΩΝ ΝΗΣΩΝ - ΔΑΦΝΗ

Θέκλα Παπαντωνίου
Κυπριακή Εθνική Επιτροπή της UNESCO

25/1/2017

Επιστολή Υποστήριξης

Σύμφωνη γνώμη για την Υποψηφιότητα της Παραδοσιακής Τεχνογνωσίας και Τεχνικής της ξερολιθιάς στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Στις περισσότερες αγροτικές περιοχές της Ευρώπης και ειδικά στην περιοχή της Μεσογείου, η αρχιτεκτονική κληρονομιά της ξερολιθιάς κατέχει σπουδαία θέση. Κατασκευές ξερολιθιάς στα ελληνικά νησιά, πάντα αρμονικά ενταγμένες στο περιβάλλον, κομψές, με αξιοθαύμαστη αντοχή, έχουν ιδιαίτερη σημασία για την ιστορία και την ταυτότητα αυτών των περιοχών. Ωστόσο, οι κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές στις περιοχές αυτές στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, οι νέες μορφές αξιοποίησης της γης και η δημιουργία σύγχρονων υποδομών, περιόρισε σημαντικά πολλές από τις παραδοσιακές δραστηριότητες, συντελώντας στην απώλεια γνώσεων και τεχνικών των κατασκευών σε ξερολιθιά. Δεδομένου ότι η αρχιτεκτονική, η τοπογραφία, η πολιτιστική και φυσική κληρονομιά είναι βασικοί παράγοντες για την αειφόρο ανάπτυξη στα νησιά, η διαφύλαξη και προώθηση της γνώσης και των τεχνικών της ξερολιθιάς είναι θεμελιώδης.

Για όλους αυτούς τους λόγους, εμείς, το Δίκτυο Αειφόρων Νήσων ΔΑΦΝΗ, εκφράζουμε με αυτή την επιστολή την υποστήριξή μας στο διεθνές αίτημα για την ένταξη στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της τεχνογνωσίας και των τεχνικών της ξερολιθιάς, μιας τέχνης που έχει αποδειχθεί ότι είναι τεράστιας αξίας για τον σχεδιασμό της υπαίθρου με έναν αειφόρο, αυθεντικό τρόπο, γνωστό σε όλο τον αγροτικό κόσμο, που συνεχίζει να χρησιμοποιείται όχι μόνο για την διατήρηση του χαρακτήρα αυτών των περιοχών αλλά και σε νέες αρχιτεκτονικές κατασκευές ανά τον κόσμο.

Ειλικρινά δικός σας,
Κώστας Κομηνός
Διευθυντής Δικτύου Αειφόρων Νήσων ΔΑΦΝΗ

Thekla Papantoniou
Cyprus National Commission for UNESCO

25 January 2017

LETTER OF SUPPORT

Agreement for the candidature of dry stone knowledge and techniques to the Relevant Cultural Heritage of the Humanity (UNESCO labelling)

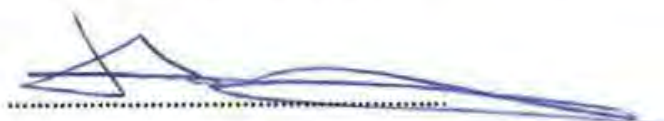
In most rural areas of Europe and especially in the Mediterranean region, the architectural heritage of dry stone holds a very important position. Dry stone constructions in the rural areas of Greek islands are carriers of history and identity, always environmentally friendly, elegant, with admirable sustainability. However, the social and economic changes in these areas during the 20th century, the emergence of new forms of land use and the creation of modern infrastructure, eliminated many of the traditional activities contributing in losing Knowledge and techniques of dry stone construction. Since architecture, landscape, cultural and natural heritage are key resources for the sustainable development of islands the safeguarding and the promotion of Knowledge and techniques of dry stone construction are essential.

For all these reasons, we, the DAFNI Network of Sustainable Greek Islands, express by this letter our support for the international application for the **designation of the label of Intangible Cultural Heritage of Humanity to Knowledge and techniques of dry stone construction**, an art that has proved its great value for country planning in an authentic and sustainable way, that is known all over the rural world and that continues to be used not only for the maintenance of these regions but also for new building that enhances our world.

Yours Sincerely,

DAFNI Network of Sustainable Greek Islands

Kostas Komninos, Director

ΔΙΚΤΥΟ ΑΕΙΦΟΡΩΝ ΝΗΣΩΝ - ΔΑΦΝΗ
Αστική Μη Κερδοσκοπική
ΑΦΜ: 998665123 - ΔΟΥ: Δ' ΑΘΗΝΩΝ
Χ. Τρικούπη 65, 10681, Αθήνα
Τηλ. 210 8848055

Original in French translated into Greek

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Αγγελική Αγγελή

Ιωάννινα, 23/1/2017

Θέμα: Υποστήριξη της υποψηφιότητας της τεχνικής της «ξερολιθιάς» για την εγγραφή της στον κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Αγγελική Αγγελή,

αντιπρόεδρος της Αναπτυξιακής Εταιρίας Ζαγορίου (ANEZ), που για περισσότερα από 25 χρόνια ασχολείται με την κληρονομιά της ξερολιθιάς στην περιοχή του Ζαγορίου, έχω συνείδηση της σημασίας αυτής της τεχνικής, η οποία είναι πανταχού παρούσα στην περιοχή μας, μέσω εκατοντάδων κατασκευών, αλλά που κινδυνεύει να εξαφανιστεί, δεδομένου ότι μόνον ένας μικρός αριθμός χτιστών χρησιμοποιεί αυτήν την τεχνική, την τόσο σημαντική εδώ και χιλιετίες. Πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα με αντικείμενο την ξερολιθιά και τις τεχνικές κατασκευής της πραγματοποιήθηκαν στο Ζαγόρι και συχνά οργανώθηκαν σεμινάρια και εργαστήρια με τη συμμετοχή παλιών χτιστών που μεταδίδουν από γενιά σε γενιά αυτήν την τεχνική με στόχο να εξασφαλίσουν τη συνέχιση του παραδοσιακού αυτού επαγγέλματος.

Για τους παραπάνω λόγους, εκφράζω με την παρούσα την υποστήριξή μου στο πανεθνικό αίτημα για την εγγραφή της τεχνικής και τεχνογνωσίας της ξερολιθιάς στον Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας στην, μιας τέχνης που απέδειξε την αποτελεσματικότητά της στο χωροταξικό σχεδιασμό με τρόπο πρωτότυπο και ανθεκτικό στο χρόνο, που είναι γνώριμη σε όλες τις αγροτικές περιοχές σε όλο τον πλανήτη και που εξακολουθεί να είναι χρήσιμη για τη συντήρηση των υπαρχόντων κατασκευών στις περιοχές αυτές αλλά και για τη δημιουργία νέων.

Αγγελική Αγγελή

Νομικός,

Αντιπρόεδρος της Αναπτυξιακής Εταιρίας Ζαγορίου

LETTRE DE SOUTIEN

Anguéliki Aggeli

Ioannina le 23/1/2017

Objet : Soutien à la candidature des savoirs et savoir-faire « pierre sèche » au Patrimoine Culturel Immatériel de l'Humanité (label UNESCO)

Je soussignée Anguéliki Aggeli,

vice-présidente de l'Agence pour le Développement du Zagori (ANEZ), qui s'occupe depuis plus de 25 ans du patrimoine de pierre sèche dans la zone du Zagori, j'ai conscience de l'importance de cette technique qui est omniprésente dans notre région, par des centaines d'œuvres, mais qui aussi est en danger de disparition du fait que un petit nombre de murailleurs pratique cette technique, tellement importante depuis des millénaires. Plusieurs projets Européens sur le thème de la pierre sèche et les techniques de construction ont été réalisés dans le Zagori et souvent on a organisé des séminaires et des chantiers-écoles avec la participation des vieux murailleurs qui transmettent de génération en génération cette technique, avec comme objectif d'assurer la continuité de ce métier traditionnel.

Pour ces raisons, j'exprime par la présente mon soutien à la demande transnationale pour l'attribution du label de Patrimoine Culturel Immatériel de l'Humanité aux savoirs et savoir-faire de la construction en pierres sèches, un art qui a fait ses preuves pour son efficacité d'aménager les territoires de façon originale et durable, qui est connue dans la totalité des territoires ruraux à travers le monde et qui continue à être utile pour l'entretien de ces territoires mais aussi pour des créations nouvelles.

Signature

Anguéliki Aggeli

Juriste,

Vice-présidente de l'Agence pour le Développement du Zagori

Original in French translated into Greek

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Ελένη Παγκρατίου

Δοσίου 13, Ιωάννινα, Ελλάδα

23/1/2017

Θέμα: Υποστήριξη της υποψηφιότητας της τεχνικής της «ξερολιθιάς» για την εγγραφή της στον κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO.

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Ελένη Παγκρατίου,

Πρόεδρος της Ένωσης Τουριστικών Επιχειρήσεων Ζαγορίου (ΕΤΕΖ), θεωρώ ότι η περιοχή του Ζαγορίου, χαρακτηρίζεται από ένα πολιτιστικό τοπίο, αυτό της ξερολιθιάς, που πρέπει οπωσδήποτε να διαφυλαχθεί και να αναδειχθεί για να προσελκύσει ποιοτικό τουρισμό. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να διαφυλαχθεί η τεχνογνωσία των παλιών χτιστών που είναι οι τελευταίοι εναπομείναντες που μπορούν να μεταδώσουν το επάγγελμα στις νέες γενιές.

Για τους παραπάνω λόγους, εκφράζω με την παρούσα την υποστήριξή μου στο πανεθνικό αίτημα για την εγγραφή στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της τεχνικής και τεχνογνωσίας της ξερολιθιάς, μιας τέχνης που απέδειξε την αποτελεσματικότητά της στο χωροταξικό σχεδιασμό με τρόπο πρωτότυπο και ανθεκτικό στο χρόνο, που είναι γνώριμη σε όλες τις αγροτικές περιοχές σε όλο τον πλανήτη και που εξακολουθεί να είναι χρήσιμη για τη συντήρηση των υπαρχόντων κατασκευών στις περιοχές αυτές αλλά και για τη δημιουργία νέων.

Ελένη Παγκρατίου

Αρχιτέκτων-Γεωγράφος,

Πρόεδρος της Ένωσης Τουριστικών Επιχειρήσεων Ζαγορίου

LETTRE DE SOUTIEN

Eléni Pagkratiou

13, Rue Dossiyou Ioannina, Grèce

le 23/1/2017

Objet : Soutien à la candidature des savoirs et savoir-faire « pierre sèche » au Patrimoine Culturel Immatériel de l'Humanité (label UNESCO)

Je soussignée Eléni Pagkratiou,

présidente de l'Union des Entreprises Touristiques du Zagori considère que la zone du Zagori est caractérisée par un paysage culturel de pierre sèche qu'il convient absolument de sauvegarder et de mettre en valeur pour attirer un tourisme de qualité. Pour cela il est nécessaire de sauvegarder les savoir-faire des anciens murailleurs qui sont les derniers à transmettre le métier aux nouvelles générations.

Pour ces raisons, j'exprime par la présente mon soutien à la demande transnationale pour l'attribution du label de Patrimoine Culturel Immatériel de l'Humanité aux savoirs et savoir-faire de la construction en pierres sèches, un art qui a fait ses preuves pour son efficacité d'aménager les territoires de façon originale et durable, qui est connue dans la totalité des territoires ruraux à travers le monde et qui continue à être utile pour l'entretien de ces territoires mais aussi pour des créations nouvelles.

Signature

A circular blue stamp is visible behind the signature. The stamp contains the text "ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ" at the top, "ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ" in the middle, and "2000-2006" at the bottom. The stamp is partially obscured by the signature.

Eleni Pagkratiou

Architecte-géographe,

Présidente de l'Union des Entreprises Touristiques du Zagori

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ ΤΗΣ ΞΕΡΟΛΙΘΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥΣ ΤΗΣ UNESCO

Αγαπητοί κύριοι/κυρίες

Το αναβαθμιδωμένο ξερολιθικό τοπίο συνετέλεσε στην επιβίωση ανθρώπων και πολιτισμών. Συγκεντρώνει πολιτισμικά/ανθρωπολογικά στοιχεία συνδεδεμένα με τη μορφή, τις συνθήκες και τα διαθέσιμα υλικά κάθε τόπου, αποτελώντας στοιχείο πολιτιστικής κληρονομιάς. Επιπλέον διαθέτει αισθητική αξία, αναδεικνύοντας στοιχεία αισθητικά, όπως η υφή και χρώμα του υλικού (πέτρας), το χρώμα του εδάφους, η εναλλαγή και ποικιλία των ιδιαίτερων στοιχείων του, η συνέχεια και η μη αυστηρή ρυθμικά επαναλαμβανόμενη κλιμακωτή διάταξη των αναβαθμιδών, η οργάνωση του χώρου, η αλληλεπίδραση των ξερολιθικών κτισμάτων με τον χώρο και χρόνο κ.ά.

Θεωρώ ότι εκτός από τη διάσωση, προστασία και ανάδειξη των ξερολιθικών κατασκευών, η διατήρηση της γνώσης της τέχνης της ξερολιθιάς ως αντικείμενο άυλης κληρονομιάς είναι πολύ σημαντική για την Ελλάδα και ιδιαίτερα τη νησιωτική. Η γνώση αυτή έχει μεταβιβαστεί στους νεότερους τεχνίτες μέσω της μαθητείας σε παλαιότερους και συνδέεται *«με το αίσθημα του ανήκειν σε μία κοινωνία»*, ενώ εκφράζει την συνεργασία και την αλληλεγγύη μεταξύ ομάδων, όπως οι οικογένειες και οι τοπικές κοινότητες. Η προστασία της γνώσης της ξερολιθιάς έχει εθνική αξία και πρέπει να διατηρηθεί για τις επόμενες γενεές. Ως εκπαιδευτικός και ερευνήτρια της ξερολιθιάς, χρησιμοποιώ πολύ συχνά τα ξερολιθικά τοπία για άσκηση των μαθητών στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της καλλιτεχνικής τους διαπαιδαγώγησης. Επισυνάπτω φωτογραφίες από τέτοιες ασκήσεις των μαθητών μου στα νησιά της Πάτμου και της Τήλου. Τα παιδιά μαθαίνουν ζωγραφίζοντας, φωτογραφίζοντας, φτιάχνοντας μακέτες και εκπαιδευτικά παιχνίδια την μεγάλη συμβολή της ξερολιθιάς στην επιβίωση των νησιωτικών κοινωνιών και στην αειφορική ανάπτυξη.

Για αυτό τον λόγο υποστηρίζω την εγγραφή της τέχνης της ξερολιθιάς στον Κατάλογο Άυλης Κληρονομιάς της UNESCO με αξιοποίηση και επέκταση του υπάρχοντος νομικού πλαισίου. Η εγγραφή αυτή δεν προωθεί μόνο την ανάδειξη της

πολιτισμικής αξίας της τέχνης της ξερολιθιάς, αλλά ταυτόχρονα και την σημασία του αναβαθμιδωμένου ξερολιθικού τοπίου για το περιβάλλον

Χαρά Χρυσανθάκη

Εκπαιδευτικός Καλλιτεχνικών Μαθημάτων, ΠΜΣ «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση,
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Χαρά Χρυσανθάκη
ΧΧΧΧ

**LETTER OF SUPPORT FOR THE REGISTRATION OF THE
ELEMENT
OF DRYSTONE WALLING IN THE INTERNATIONAL LIST OF
UNESCO**

Dear Sir / Madam,

The terraced dry stone landscape contributed to the survival of people and cultures. It brings together cultural / anthropological data interconnected with the form, conditions and available materials of each place, thus becoming an element of cultural heritage. Additionally it includes aesthetic value, highlighting aesthetic elements, such as the texture and color of the material (stone), the color of soil, the rotation and variety of its special elements, the continuity and the arrangement of terraces without any strict frequency, the organization of space, the interaction of dry stone constructions with space and time, etc.

I believe that, apart from the safeguarding, protection and enhancement of dry stone structures, the preservation of knowledge and technique of dry stone walling as an element of intangible cultural heritage is very important for Greece and especially its island regions. This knowledge has been transferred by the older masons to the younger ones and is connected "with the feeling of belonging in a society" whilst it also expresses cooperation and solidarity between groups, such as families and local communities. The protection of knowledge of dry stone technique is of national value and should be safeguarded for the future generations.

As a teacher and researcher of dry stone technique, I choose quite often the dry stone landscapes in order to practice with my pupils the course of environmental and art education. I attach photos of the pupils' exercises on the islands of Patmos and Tilos. Children realize the great contribution of dry stone walling to the survival of island societies as well as the sustainable development while they paint, take photos, make models and educational games.

For this reason I support the inscription of the dry stone technique in the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of the Humanity with the belief that not only it will promote the

enhancement of the cultural value of the technique, but also the environmental importance of terraced dry stone landscape.

Chara Chryssanthaki, Teacher of Arts, Environmental Education,
University of the Aegean (Programme of Postgraduate Studies)

Αθήνα 8/3/2017.

Γιατί πρέπει να διατηρηθεί η τέχνη της ξερολιθιάς.

Η τέχνη της ξερολιθιάς είναι πανάρχαιη. Είναι η πρώτη επέμβαση του ανθρώπου στη φύση.

Με τις ξερολιθιές στηρίχτηκαν τα χώματα σε πλαγιές, έγιναν οριζόντιες καλλιεργήσιμες ζώνες, η μια πάνω απ' την άλλη, τραβηγμένη προς τα μέσα κάθε επόμενη. Συνδέονται μεταξύ τους με σκάλες που σχηματίζονται από προεξέχουσες κατάλληλες πέτρες. Αυτές οι ζώνες, που λέγονται και πεζούλες, βελτίωσαν την εξασφάλιση τροφής.

Η τεχνική τους είναι απλή: πέτρες από τις άφθονες στα ορεινά μέρη τοποθετούνται και συναρμόζονται μόνο με το σχήμα τους, χωρίς συνδετικό υλικό, χωρίς εργαλεία, παρά μόνο με τα χέρια χτυπιούνται μεταξύ τους για να φύγουν οι προεξοχές και να έχουν λειτουργικό σχήμα, να μπαίνουν στη θέση τους και να συγκρατούν τις γειτονικές πέτρες. Η ξερολιθιά ανασαίνει με τα κενά της, φυτρώνουν χόρτα, άνθη πολύχρωμα και ευωδιαστά, κυκλοφορούν έντομα, σφήκες, μέλισσες, χρυσομάννες, σαύρες, φίδια. Η ξερολιθιά έχει ζωή και βουητό.

Με το χρόνο, τα νερά της βροχής, τη διέλευση των κοπαδιών, τους σεισμούς και άλλες αιτίες, οι ξερολιθιές φθείρονται, διογκώνονται και γκρεμίζονται τα διογκωμένα μέρη, εκείνα που όταν υπάρχουν, οι γεωργοί ονομάζουν τη λιθιά «γκαστρωμένη». Τότε ο ιδιοκτήτης τη διορθώνει ο ίδιος ή κάποιος πιο επιτήδειος. Ειδικοί τεχνίτες δεν υπάρχουν όπως π.χ. οι κτίστες ή οι στεγάδες. Αναφέρονται ονόματα όχι ειδικών, αλλά ικανών γι' αυτό.

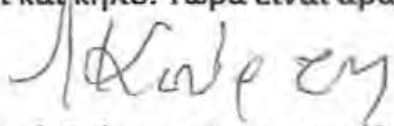
Αυτή η γενική εμπειρική γνώση στις μέρες μας που το τσιμέντο αντικατέστησε τους λίθους έχει παραμεριστεί. Στην πατρίδα μου τη Λευκάδα λ.χ., στον αυτοκινητόδρομο από τη Χώρα προς την Καρυά εναλλάσσονται τσιμεντένια μέρη και λιθιές.

Η τέχνη της ξερολιθιάς, νομίζω πως πρέπει να διασωθεί οπωσδήποτε για τους εξής λόγους: πρώτα πρώτα γιατί είναι εμπειρική γνώση αποκτημένη με το νόμο δοκιμής και αποτυχίας, όπως όλα τα λαϊκά δημιουργήματα, είναι εφαρμοσμένη γνώση με άριστα αποτελέσματα. Μετά, πρέπει να υπάρχει η γνώση για να συντηρούνται οι πολλές υπάρχουσες λιθιές. Τέλος, νομίζω, πρέπει να διατηρηθεί αυτή η γνώση για νέες εφαρμογές, νέες ξερολιθιές, νέες αναβαθμίδες σε μέρη απρόσιτα, που όμως προσφέρονται για επέκταση καλλιέργειας εκλεκτών προϊόντων. Πολλά σπάνια φυτά με ευεργετικές ιδιότητες φύονται σε άγρια μορφή ή και ήμερη σε βουνοπλαγιές κατάλληλες για πεζούλες με ξερολιθιές, που θα γίνουν εξαρχής.

Στο οροπέδιο Άγιος Δονάτος στο χωριό Εγκλουβή Λευκάδας, που είναι και η πατρίδα μου, φύεται η περίφημη για τη γεύση, τις θρεπτικές ιδιότητες και το

άρωμά της «φακή Εγκλουβής». Ο μόνος τρόπος να αυξηθεί η παραγωγή είναι να γίνουν αναβαθμίδες με ξερολιθιά στους γύρω λόφους που δεν έχουν πλήρως καλλιεργηθεί και έχουν την ίδια ποιότητα εδάφους με τον κάμπο. Εκεί η αθώα ξερολιθιά θα είναι χρήσιμη.

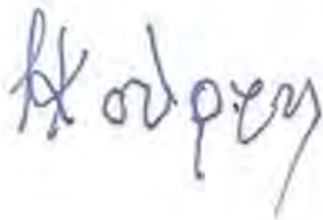
Στο ίδιο χωριό, στον αυτοκινητόδρομο στο 17^ο χλμ. από την πόλη της Λευκάδας, στη θέση «Χαλιάς» κάτω από το Νερούλι, υπάρχει ένα κτήμα της οικογένειάς μου που έχει όλα τα στοιχεία κτήματος με αναβαθμίδες. Έχει έξι αναβαθμίδες πλάτους 8 μέτρων και μήκους 100 περίπου μέτρων. Αυτές επικοινωνούν με σκαλοπάτια από μεγάλες πέτρες που προεξέχουν και μπήγονται στην ξερολιθιά. Ήταν αμπέλι, είχε πηγάδι και κήπο. Τώρα είναι άβατο από τους αγριόθαμνους.

Κασσιανή Κούρτη – Παναγοπούλου

Φιλολόγος

Συνταξιούχος καθηγήτρια και από το 2000 μέχρι σήμερα καλλιεργήτρια ιδιόκτητων αγρών.

Athens, 8/3/2017

Why is it necessary to safeguard the drystone technique?

The drystone technique dates back to the ancient times. It is actually the first human intervention in the nature.

Drystone structures maintain the soil on the slopes, forming horizontal arable lands built on each other. They form terraces, which are shaped by the appropriate protruding stones. This type of zones, also called *pezoules*, helped humans to ensure their food.

The technique is quite simple. Stones from mountain areas are placed upon stones without the use of any kind of binding material or tools. Stones are hewn in order to become suitable for placing. Between the drystone structures herbs, colourful and fragrant flowers are growing, whilst insects, bees, hornets, lizards, snakes move around them.

As the time goes by, due to rainwater, movement of stocks, earthquakes and other causes the drystone structures are damaged, flattened and then come down. The farmers call the flattened stone "*gkastromeni*" (stone in pregnancy). In this case the owner or a practitioner repairs it. There are no special practitioners, such as masons or roof masons. Moreover, no names of specialists are referred.

Nowadays, due to the use of cement, instead of stones, this general empirical knowledge has been sidelined. In my homeland, the island of Lefkada, on the motorway connecting *Chora* with *Karya*, cement parties follow drystone structures quite often.

I believe that the drystone technique should be safeguarded for the following reasons:

It is an empirical knowledge based on the law of test and failure. As every folk artefact, it is an applied knowledge with excellent results. The knowledge is also necessary for maintaining the drystone structures. I also believe that this knowledge should be safeguarded in order to be used in new constructions, drystone walling, terraces in inaccessible lands, which are however suitable for expanding the cultivation of fine products. A variety of rare plants with great benefits, whether or not cultivated, are growing on slopes suitable for drystone terraces.

On the *Agios Donatos* plateau at the *Egklouvi* village in the island of Lefkada, my homeland, the tasteful "Egklouvi lentil", full of nutritional properties, is growing. The construction of new drystone terraces in the slopes, which have not been entirely cultivated and are of the same quality with the soil, is the only way for increasing the production.

In the same village, on the motorway, 17th kilometres away from the town of Lefkada, on the *Chalkias* site, my family owns a land with 6 terraces (8 X 100 metres). It used to be a vine with a well and a garden. Today it is not accessible due to the wild bushes.

Kassiani Kourti-Panagopoulou

Pensioner Teacher of Greek language

(farmer since 2000)